

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за придобиване на образователната и научна степен „доктор“

От: доц. д-р Андрей Иванов Нончев, УНСС

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (семиотика)

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №3-РК-278 от 11.07.2023 на Ректора на Нов български университет.

Автор на дисертационния труд: Севим Асенова

Тема на дисертационния труд: *Пазарни предизвикателства пред тютюневата индустрия. Интегриран изследователски анализ с фокус върху семиотичните методи*

Дисертационният труд на тема "Пазарни предизвикателства пред тютюневата индустрия. Интегриран изследователски анализ с фокус върху семиотичните методи" се състои от 192 страници и съдържа увод, три части, заключение, списъци с фигури/таблицы/ илюстрации (36 фигури, 13 таблици и 28 илюстрации), библиография и четири приложения. Библиографията е съставена от 108 основни информационни източника - 48 книги, четири сборника, 31 статии, 23 корпоративни издания, три институционални документа, както и 23 допълнителни източника. Приложенията към дисертацията са на теми: Приложение 1: Одит на рекламите и дизайна на опаковките на най-продаваните марки цигари; Приложение 2: Одит на рекламата, продукта и мястото на продажба на ПСП; Приложение 3: Структуриран въпросник за потребителско изследване; Приложение 4: Табличен доклад от потребителско изследване. Едномерни разпределения (теренна работа: май - юни 2017 г.)

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Дисертацията има оригинален характер и е посветена на относително слабо изследван теоретичен и практически проблем. Избраният предмет на дисертацията и възприетата перспектива към изследователския проблем са значими в научно и научно-приложно отношение.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд

Целите и задачите на дисертационното изследване са добре формулирани и аргументирано обосновани. Посочва се, че целта на дисертационен труд е „да докаже, че аналитичното интегриране на методите за пазарни проучвания, с централна роля на семиотичния метод, дава значителни предимства на изследователя“. Поставената цел е пълноценно реализирана, като същевременно са получени нови данни за обекта и предмета на дисертационното изследване и са направени оригинални заключения.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Методологията и методиката на изследването са релевантни на предмета на дисертационния труд. Използваната методология и интегрираният инструментариум за анализ е релевантен на поставените изследователски цели. Теоретичната рамка и методическите инструменти са адаптирани и съобразени със спецификите на изследователския обект и се отличават с оригинален авторов почерк.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Авторката се отличава с широка ерудиция и много добро познаване на научната литература, теоретичните разработки и емпиричните изследвания по темата на дисертацията. Прави добро впечатление нейната способност да систематизира и критично да оценява разнообразни теоретични концепции и методически подходи в сферите на семиотичния анализ, качествените и количествените потребителски изследвания, измерването на продажбите в търговската мрежа на дребно.

Дисертантката демонстрира много добри умения да анализира адекватно значителна по обем информация и да прави обосновани изводи и заключения. Едно от нейните значими постижения е стройната логическа връзка между теоретичната рамка на изследването, избраните изследователски методи, разработения изследователски инструментариум за събиране и осъщественият анализ на получената информация.

Дисертацията е добре структурирана и има ясна логика. Възгледите на автора са аргументирано защитени. Стилът на представяне следва добрите модели и стандарти на научния дискурс. Използваният език е четивен и разбираем.

Приемам формулировките на посочените от дисертанта приноси в автореферата, които представят адекватно неговите изследователски постижения. В дисертационния труд могат да се идентифицират научни и научно-приложни приноси, които бих обобщил в няколко направления, съответстващи и на направената от автора самооценка:

Първо, представен е „оптимален изследователски модел с интегриран семиотичен анализ като краен теоретичен резултат“, който е предшестван от разработване на изследователски програми, съдържащи разнообразни казуси в областта на маркетинга и продажбите. Оптималният изследователски модел с интегриран семиотичен анализ включва пет стъпки: Стъпка 1. Анализ на данни от ритейл одит; Стъпка 2. Анализ на потребителско изследване; Стъпка 3. Семиотичен анализ; Стъпка 4. Измерване на семиотичните резултати; Стъпка 5. Проследяване на пазарния дял. Включването на семиотичния анализ в общ изследователски инструмент има новаторски характер.

Второ, направен е пионерски опит за прилагане в областта на тютюневата индустрия на модела на семиосферите на потребление на тютюн. Идентифицирани са седем сфери на културата и потреблението на тютюн: америндианска култура, европейска култура, култура на пушенето на лула, култура на употребата на емфие, култура на пушенето на цигари, здравни последици и забрани и култура на трансформация в употребата. Проследена е еволюцията в културата на тютюневата консумация и взаимодействието и комуникацията между семиосферите.

Трето, в семиотичния инструмент "Декодиране и прекодиране" е разгледана типологията на доминиращите, остатъчните и нововъзникващите кодове, като е предложена и нова категория на универсалните („вечните“), кодове. При потреблението на цигари като такива „вечни“ кодове са идентифицирани тези на удоволствието, увереността, изтънчеността, елегантността.

Четвърто, в семиотичния инструмент "Дискурсен анализ" авторката разграничава три нива за изграждането на значение в бизнеса: значение на марката, което се изгражда от нейната идентичност; значение на продуктовата категория (създава се от общото значение, съставено от идентичностите на всички марки); общо пазарно значение (конструира се от колективните значения на всички подкатегории, които го формират).

Пето, обяснява се начина, по който функционират разгледаните изследователски инструменти в категориите „семиотични изследвания на марката“ и традиционните пазарни/ маркетингови изследвания, свързани с цигарената индустрия чрез примери за тенденциите в индустрията и характеристиките на марките.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд.

Представени са три авторски публикации в издания на Нов български университет, които са свързани с темата на дисертацията:

1. Asimova, Sevim. Digital culture of the regulated industries. Focus: Tobacco sector, in „Digital Age in Semiotics & Communications“, Sofia: New Bulgarian University, 2018

2. Асимова, Севим. Митология на тютюна в америндианската култура, в „Дискурсите на тютюна“, София, Нов български университет, 2017

3. Асимова, Севим. Употреба на тютюна преди появата на цигарите – форми, ритуали и модни течения, в „Дискурсите на тютюна“, София: Нов български университет, 2017

Публикациите на автора са достатъчно на брой според изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, отговарят на професионалните стандарти за качество и са получили признание в критична академична среда.

6. Цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

Не е представена информация за цитирания на публикации на дисертантката.

7. Мнения, препоръки и бележки.

Оценявам високо извършената от авторката работа по дисертационното изследване, осъществена от позициите на добре обоснована теоретична концепция, оригинален изследователски инструментариум и подкрепена от авторско емпирично изследване и задълбочен анализ на събраната информация.

Препоръчвам на дисертантката да повиши международната видимост на своята изследователска дейност като публикува по-активно в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация.

8. Заключение

Дисертацията е разработена в съответствие с нормативните изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, отразени в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за неговото приложение, приет от Министерския съвет и на Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ.

Въз основа на посочените в становището достойнства на дисертацията и творчески постижения на авторката, отчитайки широките ѝ познания по разработената тема, демонстрираните възможности и умения за самостоятелно провеждане на оригинални емпирични изследвания и за задълбочен анализ, както и нейните приноси в семиотичното изследване на пазарните предизвикателства пред тютюневата индустрия, изразявам убедеността си, че Севим Асенова отговаря на всички законови и професионални изисквания за присъждане на образователна и научна степен „доктор“.

Дата: 25.09.2023

Подпис: